

Predsednica Republike Slovenije

NATAŠA PIRC MUSAR

Govor
predsednice Republike Slovenije Nataše Pirc Musar
na slavnostni akademiji
ob 1050-letnici prve pisne omembe mesta Škofja Loka

Škofja Loka, 30. junij 2023

Velja govorjena beseda.

*Spoštovani župan Tine Radinja,
cenjeni prejemniki občinskih priznanj in visoki gostje,
drage Ločanke in Ločani,*

dober večer in hvala za povabilo na praznovanje vašega občinskega praznika. Vesela sem, da sem lahko nocoj z vami in da vam lahko iskreno čestitam ob obeležitvi 1050-letnice prvega zapisa Škofje Loke v pisnih virih.

Ljudje ob 50. rojstnem dnevu navadno delamo obračune svojih življenj. Kdaj takšen obračun napravi mesto? Država ga opravi vsako leto ob dnevu državnosti, mesta pa imajo različne zgodbe, različne nastanke in različen razvoj.

Škofja Loka je obračun svoje zgodovine in svojega razvoja napravila verjetno največkrat od vseh slovenskih mest. Ker gre za mesto z 1050-letno zgodovino, ker gre za mesto izjemne lepote, z zanimivo zgodbo, z grbom zamorčka, za mesto najstarejšega mostu in najstarejšega dramskega besedila. Mesto z največjim odstotkom krvodajalcev v Sloveniji. In mesto posameznikov in posameznic, ki so tu odraščali ali zgolj ustvarjali, a postali veliki v velikem svetu.

Od impresionistov Riharda Jakopiča, Ivana Groharja do Jurija Šubica, Antona Ažbeta, Aleksandre Kornhauser, Hermana Gvardjančiča, Miloša Mlejnika, Dore Plestenjak in Jana Oblaka ter številnih drugih izjemnih posameznikov in posameznic.

Škofja Loka je meni ljubo mesto, ki je prav zaradi ene od teh posameznic nekako vplivalo tudi name. Rojena Ločanka in častna občanka Škofje Loke, velika dama in znanstvenica, dr. Aleksandra Kornhauser, je kot profesorica in znanstvenica ključno vplivala na mojega moža, nekoč njenega asistenta. Nanj je prenesla delavnost in disciplino, prinesla radovednost, ljubezen do znanosti, spoštovanje do drugih narodov in drugih kultur.

Dr. Kornhauser je prenesla nauk o pomenu sodelovanja, če želiš ustvariti kaj velikega. Vse to je Aleš preko Aleksandre Kornhauser, ki je zgolj ena, ki je dobro ime Škofje Loke ponesla v svet, prinesel v naš dom v Radomlje. Ljubezen do domovine, veselje do življenja, odgovornost in dialog.

Škofja Loka je bila že z nastankom leta 973 vpeta v svet in srednjo Evropo. Prav 30. junija 973, ko je tedanji cesar Svetega rimskega cesarstva Oton II. freisinškemu škofu Abrahamu v fevd podelil širše loško območje, se začenja bogata zgodovina mesta ob sotočju Sor.

Škofja Loka je preživela tako hud potres kot kugo, a tudi silovit razmah različnih obrti in trgovine. Za duhovni utrip sta skrbela nunski in pozneje kapucinski samostan, v katerem je leta 1721 pater Romuald ustvaril Škofjeloški pasijon, ki danes velja za najstarejše dramsko besedilo v slovenščini.

Če je Ločanka Aleksandra Kornhauser prinesla Unesco v Slovenijo in spletla številne znanstvene vezi kot predsednica jugoslovanskega odbora za znanost pri Unescu, je Škofjeloški pasijon prinesel prvi slovenski vpis na seznam Unescove nesnovne dediščine.

Škofja Loka je mesto z zanimivo zgodovino, ki jo ponosno tudi kaže. Je arhitekturni biser, ki je prav zaradi svoje ohranjenosti in lepote prizorišče številnih filmov in oglasov.

Znana tudi kot slovenski Barbizon, kjer so skoraj desetletje polja in gozdove slikali Rihard Jakopič, Ivan Grohar ter Matej Sternen. V bližini Škofje Loke je živel tudi Ivan Tavčar, ki je na Visokem ustvaril Visoško kroniko in Agato, enega bolj zanimivih ženskih likov v slovenski literaturi. In živel je z eno bolj zanimivih žensk tedanjega časa.

Franja Tavčar je bila 1917 med glavnimi pobudniki zbiranja podpisov v podporo majniški deklaraciji, v kateri so podpisniki zahtevali združitev Južnih Slovanov v avtonomno enoto znotraj Avstro-Ogrske monarhije. Sodelovala je pri ustanavljanju tako ženskega telovadnega društva kot Mladike in dekliškega liceja, pri ustanavljanju tako materinskega doma v Ljubljani kot doma za onemogle ženske. Bila je motor sprememb svojega časa.

Zgodovina mesta ter posamezniki in posameznice, ki so živeli v mestu ali z mestom, kažejo, kako zelo je bila Loka del širših tokov in trendov. Močno rokodelsko tradicijo in dejavnost malih obrtnikov danes nadgrajujejo močna podjetja, ki so vpeta v evropsko in svetovno gospodarstvo.

Duh evropskosti in odprtosti, ki je že tolikokrat vel skozi ulice tega krasnega mesta, ostaja del identitete pisane Škofje Loke. In to je tisto, kar mi je poleg podobe starodavnosti in zgodovine pri Škofji Loki najbolj všeč – odprtost novemu in sočasna skrb za tisto, kar nam je najbolj dragoceno: narava. Naj bo naravno kopališče ob Sori še dolgo najbolj živahno zbirališče starih in mladih. Za zdravo in čisto okolje in neokrnjene reke, ki omogočajo plavanja in ohladitev, si moramo prizadevati prav vsi.

*Cenjeni župan,
spoštovane občinske svetnice in svetniki,*

z zadovoljstvom spremljam razvoj Škofje Loke in številnih projektov, ki ste jih skupaj potrdili v vaših ključnih občinskih dokumentih. Pomembno je, da ste ne glede na strankarsko pripadnost enotni v prizadevanjih za razvoj vašega kraja in v izgradnji boljših pogojev življenja vseh občank in občanov.

Cenjene Ločanke in Ločani,

upravičeno ponosni ste lahko na razvoj vašega mesta in lokalne skupnosti, ki je danes prepoznavna po enem najbolj slikovitih in ohranjenih mestnih središč, po svoji bogati kulturni dediščini ter kulturi, dinamičnem gospodarstvu, skrbi za okolje in naravne vire, prizadevanju za odprto in vključujočo skupnost občank in občanov ter razvejanem mednarodnem sodelovanju.

Bodite ponosni na svojo bogato zgodovino in iz nje črpajte navdih za prihodnost.

Čestitke Škofji Loki in čestitke vsem vam!